

© Editura EIKON

București, Calea Giulești 333, sector 6,
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național
al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Chișinăul interbelic : alte evocări (ne)sentimentale / ed. îngrijită
și argument de Diana Vrabie ; postf. de Alexandru Corduneanu. -

București : Eikon, 2022

ISBN 978-606-49-0674-8

I. Vrabie, Diana (ed. ; pref.)

II. Corduneanu, Alexandru (postf.)

821.135.1

DTP: Mihăiță Stroe

Editor: Valentin Ajder

CHIȘINĂUL INTERBELIC

Alte evocări (ne)sentimentale

Ediție îngrijită și argument

de Diana Vrabie

Postfață de Alexandru Corduneanu

E I K O N

București, 2022

Argument	5
***	
Defilarea sărbătorească a oștilor României – Ziua de 14 Ianuarie	17
ONISIFOR GHIBU	
Serbarea Unirii la Chișinău	24
ION JALEA	
Basarabia (fragmente)	29
***	
Teatrul românesc la Chișinău	32
T. BOGOS	
Minute dulci și neuitate	34
AXENTE BANCIU	
Sărbătoarea culturii române. Deschiderea universității populare din Chișinău	36
***	
Deschiderea universității populare din Chișinău	38
SEBASTIAN BORNEMISA	
În fața Librăriei românești din Chișinău	41
GEORGE POPA	
Concertul Enescu	43

***
Cuvântul Regelui Ferdinand la întrunirea
de la Iași cu delegația Sfatului Țării 45

ION MATEIU

O convorbire cu maestrul Enescu.....46

***

Naționalizarea Basarabiei 48

***

Naționalizarea Basarabiei 50

ION MATEIU

O podoabă a artei românești: Mărioara Ventura
cu prilejul venirii sale la Chișinău.....53

***

Primirea d-nului C. Stere la Chișinău 55

IUSTIN ȘTEFAN FRĂȚIMAN

Societatea istorică și literară din Chișinău 58

FRAILA

Iași-Chișinău Impresii.....60

***

Manifestări de cultură românească la Chișinău – Școlile „Făcliei” 63

***

Naționalizarea Basarabiei 65

***

Muzeul Național al Basarabiei 67

COSTA N. GALLIA

Un teatru național la Chișinău 69

***

Chișinăul românesc 71

***

O sărbătoare culturală.....73

PETRE V. HANEȘ

Universitatea populară din Chișinău 77

DUMITRU D. PĂTRĂȘCANU

Din Basarabia 80

PETRE LOCUSTEANU

Două zile la Chișinău Impresii din oraș. Întoarcerea cu automobilul 84

***

Serbarea de inaugurare a tipografiei.....89

ONISIFOR GHIBU

Încă o zi de sărbătoare – 22 iulie 1918 95

PETRE V. HANEȘ

Chișinăul în figurile românizării.....98

ONISIFOR GHIBU

Tipografia Românească din Chișinău Cine a exoperat tipografia. –

Rolul guvernului român și al Marelui Cartier.....100

Tipografia Românească din Chișinău – II.....103

Tipografia Românească din Chișinău – III.....105

Tipografia Românească din Chișinău – IV.....108

Tipografia Românească din Chișinău – V.....112

LUCA

De la Bălți la Chișinău (Povestea unei călătorii).....114

***

O societate economică în Basarabia 117

***

Teatrul în Basarabia.....119

ȘT.V.

Însemnări din Basarabia: Chișinău-Romanov-Românești-Orhei.....120

O duminică la Chișinău	122
***	
De la Academie.....	125
IORGU TUDOR	
Întâia serbare a Basarabiei (Proclamarea autonomiei).....	127
OVID ȚOPA	
Revoluția românească din Basarabia și Unirea Basarabiei cu Patria-Mamă.....	130
ȘTEFAN PROTOPOPESCU	
Un voiaj emoționant.....	136
TUDOR PAMFILE	
O călătorie domnească demult așteptată M. S. Regele în Basarabia.....	140
***	
Călătoria MM.LL. Regelui și Reginei în Basarabia.....	142
***	
Șezătoarea din Chișinău.....	161
GALA GALACTION	
În grădina Arhiepiscopiei	162
I. SIMIONESCU	
Basarabia	165
ALEXANDRU DROSU	
În jurul anchetei din Basarabia Scrisori din Chișinău	169
***	
Tratatul pentru recunoașterea Basarabiei.....	172
NICOLAE SMADU	
Orașul Chișinău	174

ST.HOPITES	
Astronomul Donici din Basarabia	178
I. SIMIONESCU	
Chișinău	180
***	
Un nou institut de cultură în Basarabia	184
CINCINAT I. SFINȚESCU	
Orașele Basarabiei (fragmente)	186
***	
Societatea istorică-arheologică bisericească din Basarabia și muzeul de antichități	189
***	
Seminarul Teologic din Chișinău.....	191
***	
Școala spirituală de băieți (seminarul inferior) din Chișinău	193
***	
Tipografia de cărți bisericești din Chișinău.....	195
***	
Librăria clerului ortodox din Basarabia	196
***	
Ospătăria populară a Catedralei din Chișinău.....	197
PAN. HALIPPA	
Universitatea populară din Chișinău 1918-1922 Un cuvânt înainte	198
NICOLAE N. BELDICEANU	
Teatrul Popular din Chișinău.....	201
***	
Societatea istorico-literară „B.P.Hasdeu”	206

Orașele din interiorul Basarabiei (fragmente).....	208
***	
Teatrul din Chișinău distrus de foc.....	212
***	
Ateneul popular din Chișinău.....	213
***	
Marele incendiu din Chișinău.....	214
***	
Expoziția și târgul de mostre din Chișinău.....	216
REGINA MARIA A ROMÂNIEI	
Însemnări zilnice (fragmente).....	218
I. I. C. BRĂTIANU	
Discursul Primului Ministru I. I. Brătianu la Chișinău cu ocazia aniversării alipirii Basarabiei – 9 aprilie 1924.....	223
CONSTANTIN ZARIDA-SYLVA	
Un fost primar model.....	225
TIBERIU BREDICEANU	
Impresii muzicale din Basarabia.....	227
***	
Expoziția Târgului de mostre din Chișinău.....	230
ION CLOPOȚEL	
Învățămintele expoziției de la Chișinău.....	234
D. V. PĂUN	
Familia regală la Chișinău.....	237
Școala de Comerț din Basarabia.....	241
***	
Moartea lui Vasile Stroescu.....	243

***	
Cartea franceză la Chișinău.....	247
LIVIU MARIAN	
Străzile Chișinăului (I) (din carnetul unui explorator).....	248
Străzile Chișinăului (II) (din carnetul unui explorator).....	252
I. ZABOROVSKI	
O comemorare cu prilejul Inaugurării monumentului „Lupoica”.....	256
NAE IONESCU	
Profesorii teologi.....	258
***	
Ce ne unește, nu ce ne desparte.....	260
SCARLAT PANAITESCU	
Aspecte sociale și economice din Basarabia (1920-1926).....	262
IORGU TUDOR	
A.S. Domnița Ileana la Chișinău.....	266
ION PETROVICI	
Inaugurarea Facultății de Teologie din Chișinău.....	268
ONISIFOR GHIBU	
Trei ani pe frontul basarabean – Bilanțul unei activități (fragmente).....	271
ROMULUS CIOFLEC	
Amintiri din Anul Învierii. În Basarabia revoluționară.....	277
***	
Expoziție de țesături românești la Chișinău.....	289
P. N. CRIHAN	
Chișinău.....	291
***	
Serbările pentru unirea Basarabiei.....	294

.....	296
DIMITRIE IOV	
Cultura în Basarabia azi	299
PAN. HALIPPA	
„Viața Basarabiei”: un cuvânt înainte	302
G. L.	
Sufletul Basarabiei	308
***	
„Soborul” din Chișinău și corul maestrului Berezovschi	310
GHEORGHE G. BEZVICONI	
Biserica „Ciufli”	312
Teatrul Național	315
***	
Institutul Social Român al Basarabiei	316
VESPASIAN ERBICEANU	
Naționalizarea justiției și unificarea legislativă în Basarabia	318
ALEXANDRU BORZA	
Impresii din Basarabia (fragmente)	330
GALA GALACTION	
Cronica	333
EMIL DODU	
Facultatea de Științe Agricole din Chișinău	336
***	
M. S. Regele Carol II	338
***	
Serata artistică literară a revistei „Viața Basarabiei”	340

PAN. HALIPPA	
Institute pentru cercetarea vieții românești Institutul Social Basarabia ...	342
***	
Vizita D-lui Prof. D. Gusti la Chișinău	347
***	
Ospătăria Populară Chișinău	352
D.V. ȚONI	
Ziua de 31 Mai, la Chișinău	356
***	
Basarabia și moartea lui Constantin Stere	358
***	
O lună a fructelor la Chișinău	360
N. C. VERZESCU	
A fost un vis... Însemnări din excursie	362
***	
Un bust, la Chișinău, lui Zamfir C. Arbore	366
***	
Scurtă descriere a instituțiilor Facultății de Științe Agricole	367
***	
Serbarea datinilor de Crăciun și de Anul Nou la Chișinău	370
CALOMFIR	
O cerință a generației tinere: ne trebuie o editură în Chișinău!	372
O. PLĂMĂDEALĂ	
Monumente în Basarabia	374
ELEFTERIE NECNEZ	
În toată Basarabia trebuie să se vorbească românește	375
***	
Palatul Mitropoliei din Chișinău	378

LIBRIS ROMANIA books	REGELE CAROL AL II AL ROMÂNIEI	
	Însemnări zilnice 1937-1951.....	382
	NICOLAE IORGA	
	Jurnalul ultimilor ani (1938-1940) Inedit.....	383
	GALA GALACTION	
	Gânduri ... gânduri	386
	AP. D. CULEA	
	În Basarabia acum 22 de ani	388
	ION I. NISTOR	
	Basarabia sub gospodăria românească (fragmente)	393
	C. PANAITESCU	
	Cucerirea Chișinăului.....	396
	SERGIU MATEI NICA	
	Nichifor Crainic și Basarabia.....	400
	S-a auzit o caterincă	402
	***	
	Mareșalul Antonescu la Chișinău.....	404
	SERGIU MATEI NICA	
	Societatea Scriitorilor basarabeni (III).....	408
	***	
	Basarabia sub ocupația sovietică.....	412
	***	
	Sfințirea catedralei din Chișinău.....	417
	***	
	Preotul Alexandru Creția.....	419
	***	
	Înfăptuiri românești în Basarabia. Refacerea orașelor	420

	SERGIU C. ROȘCA	
	„Tragedia satelor și orașelor basarabene” O călătorie făcută prin	
	Basarabia în primele zile după dezrobire. Durerea satelor noastre	422
	SERGIU MATEI NICA	
	Popas la marginile Chișinăului.....	429
	***	
	Praznicul desrobirii.....	439
	GEORGE DORUL DUMITRESCU	
	Cine te-a strigat așa deslușit pe nume?.....	444
	ANEXE.....	452
	În loc de postfață	
	Despre interbelicul românesc al Chișinăului.....	481
	Note bibliografice ale autorilor antologați.....	489
	Ilustrații	495

Deoarece ediția de față, pe de o parte, cuprinde texte din perioada interbelică, iar pe de altă parte, se adresează unui anumit cerc de cititori, ne-am străduit ca transcrierea în ortografia curentă a textelor să nu denatureze particularitățile lingvistice reale ale epocii, eliminând inadvertențele.

* * *

Lăsăm paginile antologiei deschise, în vederea completărilor ulterioare pentru că nutrim convingerea că vom mai identifica alți numeroși intelectuali, asemenea lui George Dorul Dumitrescu, care au încercat să strige Chișinăul „atât de deslușit pe nume”: „Fie cât de târziu, cel dintâi gând spre Chișinăul de odinioară, se întoarce pe urma pașilor tăi, evocator, nu altfel decât cum ai parcurs într-o seară de August, bunăoară strada Iașilor, învăluită în umbră, cu puzderia stelelor căzătoare și sonoritatea aproape elegiacă ce-o făceau castanele desprinse de pe ram. E ca o recomandatie apologetică a orașului, nițeluș cam lirică nu-i vorbă, cam romantică, dar nu mai puțin însuflețită de poezia gravă ce-o turbură și adâncește, pentru cine a trăit în Chișinău, irezistibila-i chemare...”

DIANA VRABIE

Deflarea sărbătorească a oștilor României – Ziua de 14 Ianuarie

---

Soarele bucuriei ...

O Duminică frumoasă. În zorii dimineții soarele se ridică mândru pe bolta albastră trimițându-și pulberea de raze peste orașul Chișinău. O minunată zi de primăvară răsărise, acum la începutul lunii Ianuarie, cu luciri vesele, cu aer cald și înviorător. Era o binecuvântare de sus, care se cobora să încununeze ca o aureală divină drapelul României, ce flutura înălțător în orașul Chișinău.

Ziua Învierii

Nu știu de ce simt în suflet bucuria rară, pe care altădată mi-o da ziua Învierii. Ca și la Sărbătoarea creștinismului, am stat și acum treaz toată noaptea; simțămintele adânci care ne-au străbătut la trecerea oștirii ne furnicau ființa întreagă și nu puteam închide ochii în așteptarea zilei, care avea să ne dea priveliștea strălucită a defilării armatei sufletului nostru.

Plutind într-o frământare duioasă, zburam pe aripile visurilor. Ceasul dimineții mi se părea că prea întârzie în nerăbdarea cu care-l așteptam.

Și când am părăsit odaia ieșind în stradă, lumina bogată ce învăluia orașul, m-a izbit deodată cu o putere tainică, care m-a făcut pe-o clipă să am senzația din ziua Învierii. De departe sunau clopotele catedralei, care astăzi pare-că aveau ceva neobișnuit în dangățul lor maiestos. Și

mă vedeam aieva, alergând spre slujba sfântă, vestitoare de taina cea mare și nepătrunsă.

LIBRIS | We know books

Pe străzi ...

După atâtea luni de tulburare, în care lumea trecea cu fața îngrijorată din pricina anarhiei bolșeviste, astăzi pentru întâia oară întâlnești liniștea și siguranța ce strălucea în ochii trecătorilor. Copii, doamne, bătrâni, ofițeri și boieri de viță veche care de săptămâni nu îndrăzniseră să iasă pe străzi se plimbau acum veseli, îndreptându-se curioși spre bulevardul Alexandru. S-au dus tâlharii care semănau spaima prin jafurile și sălbăticia lor. Groaza de oștirea românească disciplinată i-a făcut să părăsească în ruptul capului orașul pe care-l terorizaseră cu atâta cruzime. Oamenii răsuflau acum ușurați, când simțeau că se întorc iarăși zilele de siguranță aduse de o armată vitează.

Pe bulevardul Alexandru

O mare de capete, care se mișca în valuri pe trotuarele largi și nesfârșite. Cuvântul românesc se desfăcea din guri tot mai multe, întrebări treceau de la om la om asupra defilării, fiecare se silea să-și găsească un loc bun de unde să poată vedea totul. Ferești, balcoane, acoperișuri de case era ocupate de fel de fel de privitori, ca în zilele marilor sărbători. De-a lungul bulevardului calea era deschisă și nimenea n-o traversa, căci acum sta de strajă soldatul român cu baioneta pe pușcă. Tot la doi pași se postase câte o santinelă românească care înfățișa ordinea într-un pământ bătut de anarhie. Iar la încrucișarea străzilor stăteau în rânduri strânse plutoane întregi cu arma la umăr. Cetățenii îi priveau încremeniți în așteptarea generalului a cărei sosire era anunțată.

Sosirea Generalului Broșteanu

La ceasurile 12 fără un sfert sosește generalul Broșteanu împreună cu statul său major între care erau și ofițerii misiunii franceze. El trece de-a lungul străzii cu pieptul plin de decorații. Înalt și voinic, cu pasul sigur și cu ochii aprinși, generalul Broșteanu te câștigă prin tinerețea și înfățișarea sa simpatică. Ai vrea să te îndoiești pare-că de steaua ce strălucește pe capelă, dar semnul ranei și

pieptul împodobit cu ordinul Mihai Viteazul, îți dă încredințarea că el este în adevăratul sens al cuvântului un iscusit războinic și un neîntrecut erou. Marea pricepere cu care și-a dus la biruință ostașii împotriva Germanilor, ca și curajul admirabil cu care s-a aruncat însuși în mijlocul dușmanilor, l-au făcut vrednic de cinstea această istorică, de-a intra în capitala Basarabiei ca mântuitor al pământului moldovenesc din primejdia pieirii.

Unitățile îl primeau cu puternice strigăte: „să trăiți!”

Ajuns la banca generală – cea mai frumoasă clădire a orașului, zidită în stil grecesc – generalul ia loc în fața ei spre a primi defilarea.

Defilarea oștirii

S-a dat semnalul. Sărbătoarea se deschide prin gorniștii cu pieptul larg. Privitorii ridică capetele, noi ne cutremurăm. E goarna care a umplut de avânt pe acești viteji în valea Jiului și pe plaiurile Moldovei, ducându-i spre slava nemuritoare. Oștile încep să defileze, în marșul triumfal al celor două muzici militare postate în fața generalului Broșteanu. Ce-am simțit în clipele acelea, nu se poate tălmăci în cuvinte. Fără a putea scoate o vorbă din gură, plângeam cum nu mi s-a întâmplat niciodată în viață. Căci ochii mei înlăcrămați vedeau aieva oștirea năzdrăvană, care în uimirea lumii a biruit cea mai puternică armie din Europa.

Eu am avut fericirea să văd și intrarea biruitoare a acestor oști în Ardealul nostru. O uriașă bucurie simțisem atunci, dar n-am fost copleșit de emoția adâncă, care mă stăpânea acum. Cu intrarea României în Ardeal mă obișnuisem; acest ideal a fost de atâtea ori zugrăvit în articolele și cărțile noastre, încât ziua înfăptuirii lui mi se părea o necesitate logică, care nu se mai poate schimba. Dreptul României asupra Ardealului era neîndoios și intrarea în război alături de Aliați îi garantau dobândirea lui.

Când însă am văzut oastea României la Chișinău, unde așa de puțin o așteptam să intre la chemarea oficială a Basarabiei, – căci conștiința ei națională era strivită aproape cu totul, – simțeam că problema românească a câștigat o înfățișare integrală. Conștiința unității de neam să întinde până dincolo de Nistru și împrejurarea că oastea României călca pe pământul fraților răpiți, mă făcea să înțeleg însemnătatea covârșitor de mare a acestui fapt istoric și să mă gândesc la urmările lui nemăsurate sub raportul idealului național.

Soldații defilau în rânduri drepte cu mâna strânsă pe armă. Mici de statură, trași la față, ei nu-ți lăsau impresia de strălucire a oștilor de paradă, dar te făceau să înțelegi, din mersul lor apăsător și sigur, disciplina care-i stăpânește, voința neînfrântă care-i poartă și gloria minunată care le împodobește în chip tainic piepturile de viteji.

Hainele lor erau poate și-acum stropite de sângele nemțesc și de noroiul marșului forțat de 45 kilometri făcuți într-o singură zi. Și când mă gândesc la suferințele nemărginite ale acestor ostași, la încercările fără pereche prin care au trecut, trebuie să mă minunez de bărbăția tinerească cu care trec pe dinaintea generalului. Și deodată mă fulgeră prin inimă gândul că pe dinaintea mea trec biruitorii lui Mackensen.

Da, așa slabi și galbeni la față cum sunteți, căci mâncați numai odată pe zi, ca să le rămână mățăhalelor cu samovarul să se îndoape de câte cinci ori din hrana bieteii Moldove, așa slabi și „mămăligari” cum vă batjocoreau bolșevicii și nemernicii lui Nicolae II, voi ați fost aceia, care în cele mai grozave lupte, ați bătut mândrele oști germane și ați înfrânt îngâmfarea și vitejia celui mai vestit general al Nemților, Mackensen.

Slava vouă, viteji ai României, care ați ridicat cinstea neamului nostru și l-ați pus alături de viteazul popor francez! De acum istoria lumii va vorbi totdeauna de Români, ca de niște eroi vrednici de viață slobodă.

În fruntea voastră, mândrii ofițeri de toate gradele. Ne uitam la ei cu dragoste, căci decorațiile lor dovedeau tuturora vitejia cu care au luptat în rând cu voi. Mulți străini i-au hulit, dar astăzi după ce cunosc amănunțele defensivei românești de la Mărășești, toți cărcotașii trebuie să se plece cu smerenie în fața voastră. Căci în sufletul acestor ofițeri trăiește iubirea de țară și simțul de jertfă pe câmpul de onoare, pe care l-au dovedit cu prisosință în războiul sângeros al neamului nostru.

Sentimentele publicului

Din fețele privitorilor puteai citi sentimentele care-i stăpânesc înaintea acestei defilări. Cetățenii, cu „dughenele” stau sguțiți în caftanele lor și tremurau la vederea eroilor ce nu cunosc frica. O parte din Moldoveni, otrăviți de bolșevici și de perciunați, arătau o oarecare dușmănie tăcută,

pe care numai întunericul rusesc li-o băgase în cap. Majoritatea fraților noștri Moldoveni se bucurau dimpreună cu noi că pot strânge la piept pe frații lor mai mari, de care o sută de ani au fost despărțiți prin hoția Țarului. Ei își dădeau seama că acești ostași nu vin ca cuceritori ori răpitori ai libertății lor, ci ca niște niște ocrotitori și apărători în vreme de primejdie. Aceeași bucurie o aveau și Rușii cinstiți.

Voluntarii ardeleni

Dar între cei ce săltau de bucurie erau voluntarii noștri, care cu o săptămână înainte au sângerat în gara Chișinăului de gloanțele ucigașe ale bolșevicilor și ale unor moldoveni rătăciți. Sosirea armatei românești i-a scos și pe ei din temnița unde-i aruncase sălbătăcia tovarășilor. Cu fețele învinețite de bătăi ei se adunaseră în grupuri pe trotuar și priveau cu inima aprinsă oastea vitează sub ale cărei drapele se înștiințară să intre de bunăvoie. Ei au auzit de faptele ei strălucite, pe care le-au scris cu vârful baionetei, dar până acum n-o văzuseră. Soarta a voit ca acest lucru să se întâmple tocmai la Chișinău, unde ei suferiseră una din cele mai grele umilinți. Și câtă încredere le-a sădit în suflet această întâlnire! Ardeau de dor și le părea rău că nu se găsesc și ei în rândurile oștirii, după care au suspinat atâta prin Siberia. Ochii lor sorbeau cu sete armata *României Mari*, pe-al cărei steag au pus și ei un jurământ sfânt, numai spre a scoate Ardealul nostru din robia ungurească.

Dar ceea ce impresiona și mai mult pe Ardelenii noștri era faptul, că acești soldați alcătuiau divizia a XI-a, care pătrunsese în Ardeal pe la Petroșani.

Eroii de la Jiu

Cine nu-și aduce aminte de generalul Dragalina, care în fruntea acestei divizii de Olteni, a câștigat cea dintâi luptă mare împotriva germanilor? Urmașii lui Tudor Vladimirescu au dovedit din nou că „din vultur, vultur se naște” că, deși copleșit de greutate, Românul „are șapte vieți în pieptu-i de aramă.”

Prin eroismul acestor soldați a fost zdrobită divizia a XI-a bavareză, supranumită de Germani „divizia de fer”.

Și noi aveam fericirea să vedem pe acești nemuritori trecând senini pe ulițele Chișinăului. Cum să-ți mulțumim Dumnezeu sfinte, pentru atâta de care ne-ai învrednicit în tristețea părăsirii noastre?

Saluturile orașului Chișinău și ale consiliului orașănesc

Înainte de a începe defilarea trupelor s-au înfățișat generalului Broșteanu domnii A. Schmidt, primarul orașului și T. Neaga. Cel dintâi a salutat oștirea României în numele orașului, iar al doilea în numele consiliului comunal, exprimându-și bucuria și nădejdea că în sfârșit Basarabia ajunge la liniște spre a putea îndrepta stările ticăloase pricinuite de sălbăticia revoluționarilor bolșevici. Oștirii românești i s-au făgăduit toate înlesnirile în scopul asigurării ordinii ...

Drapelele

Multă mândrie ne lăsase în suflet trecerea artileriei, ținuta războinică a roșiorilor pe acei cai frumoși, zvelți și aprigi, cum nu mai văzusem de mult.

Dar ceea ce ne-a cutremurat toată făptura noastră erau drapelele, simbolurile sfinte ale Țării după care ni se topesc inimile.

Cu ochii plini de lacrimi ne descopeream înaintea lor, căci ele nu erau niște stindarde obișnuite de zile oficiale, ci purtătoarele gloriei românești din Ardeal, Jiu, Oituz, Mărăști și Mărășești. În fluturarea lor s-au aruncat viteji la lupta înverșunată, sub îndemnul lor fermecat s-au înscris în cartea neamului cele mai strălucite biruinți, care au uimit pe toți făcând pe vestitul general francez Berthelot să spună cu hotărâre, că *Românii sunt cei mai buni ostași din toată lumea.*

Și astăzi, când Alba-Iulia și Bucureștii gem de dorul acestor drapele sfinte fără a le putea săruta cu evlavie, noi suntem fericiți de-a ne scălda ochii în strălucirea lor glorioasă aici la Chișinău aproape de apa Nistrului.

Să dea Dumnezeu, ca tot sub umbrirea lor să sărbătorim și ziua cea mare a înfrățirii noastre de obște.

Încheierea sărbătorii

Aproape două ceasuri a ținut această defilare istorică, care va rămânea scrisă cu litere de aur în istoria noastră. Va fi nu numai o pagină de glorie, ci una de creatoare statornică a vieții naționale depline și unitare a neamului românesc.

După mântuirea defilării, generalul Broșteanu pleacă spre locuință împreună cu statul său major, iar publicul se împrăștie satisfăcut că de-acum înainte va avea liniștea și siguranța vieții, care pieriseră deodată cu stăpânirea bolșevistă.

Hora Unirii

La tipografia românească se grămădiseră o mulțime de Români printre care se strecurară Ruși, Ovrei și alte nații, cerând ediția specială a gazetei noastre, care pentru bucuria zilei se împărțea fără bani.

Un taraf de lăutari din România, a fost rânduit de noi să execute diferite cântece naționale. Apoi deodată ne-am prins în *Hora Unirii* pe care am dus-o în uliță din cauza mulțimii de jucători. Ardeleni, Bucovineni, Munteni și Moldoveni împreună cu frații din depărtata Macedonie băteau pământul în strângerea frățească a mâinilor. Se săvârșea atunci prin cântec și joc, unirea inimilor românești din toate țărilor. Se cunoșteau frații pentru întâia oară și aceleași gânduri sfinte le înfiorau sufletul. Apoi hora a trecut în parcul Catedralei urmând veselă și aprinsă. Cine ar fi visat lucruri atât de minunate? Să se întâlnească frații pe cel mai înstrăinat pământ, făcându-se la *Chișinău* crainicii neopriți ai idealului nostru! Iată minunea cea mare, pe care o săvârșea oștirea *României Mari!*

Slavă ție Românie, pentru aceste zile de dumnezeiască strălucire!

[„Ardealul” (Chișinău), An. II, nr. 5, 29.01.1918, pp. 2-3]

Serbarea Unirii la Chișinău

Orașul încă de dimineață îmbrăcase haină de sărbătoare. Aproape pe toate casele flutura mândrul nostru tricolor românesc, atât de multă vreme surghiunit. Pe uliți mii de oameni, al căror număr sporea mereu. Pe la orele 11 nu se mai putea circula pe bulevardul Alexandru cel Bun. Era doar o zi de sărbătoare îndoită: azi, în anul Domnului 1918, tânăra republică moldovenească a făcut cel dintâi pas spre unirea mare declarându-și neatârarea, în aceeași zi în care înainte cu 59 de ani principatele românești dunărene se uniseră pentru totdeauna în România de azi ...

Parcă sufletul vremilor mari de odinioară se coborâse asupra mulțimii românești care se frământa pe uliți în așteptarea oștirilor române care au adus în țară orânduială și liniște. Deodată se aude, departe, apoi tot mai aproape o muzică. Sunt două companii de oștire moldovenească, toți voinici, toți cu ținută ostășească storcând admirația celor dimprejur. Și într-o dulce înfrățire, urmează oștirile române, – ieri, într-o clipă de zăpăceală și uitare, aproape dușmani, azi, așa cum trebuie să fie: frați de un sânge și de o lege, uniți pentru totdeauna întru apărarea întregului pământ românesc de la Nistru până la Tisa.

Trupele se adună în grădina arhiepiscopoească, așteptând aci pe comandantul lor generalul Broșteanu, a cărui sosire este salutată cu urale nesfârșite.

Intrăm în biserica catedrală (Sobor), unde așteaptă înalt Prea Sf. Sa Arhiepiscopul Chișinăului Anastasie, însoțit de episcopul Achermanului Gavril însoțit de 2 arhimandriți, 24 de preoți și 5 diaconi îmbrăcați în odăjdii strălucite. Aci înconjurat de preoți, s-a ținut o sărbătorească slujbă dumnezeiască, la sfârșitul căreia înalt Prea Sf. Sa a ținut o cuvântare, salutând sosirea în Basarabia a oștirilor române aducătoare de ordine, și încheind cu cuvintele „Trăiască Maiestatea Sa Carolul Ferdinand al României, Trăiască armata română!”

Salutul acesta călduros a pătruns adânc în sufletele numeroșilor credincioși care umpleau biserica.

După slujbă, d. general Broșteanu, comandantul trupelor române, a cercetat întreg frontul lung al trupelor înșirate în jurul catedralei. Înaintea lui mergea un cor de băieți, iar alături de el, înalt Prea Sf. Sa d. Arhiepiscop care stropea cu apă sfințită, binecuvântându-le, oștirile române. Și unde trecea generalul din piepturile voinicilor noștri se ridica strigăte vijelioase de urale. D-l general a rămas înduioșat mai ales de călduroasa salutare a celor două companii moldovenești.

În toată vremea aceasta muzicile militare, între ele și muzica regimentului moldovenesc, cânta, iar deasupra, în văzduh, sburau numeroase aeroplane, din care aviatorii salutau mulțimea de jos cu mâna.

Cuvântarea colonelului Anastasiu

Deodată se face tăcere și în văzduh răsună un glas puternic. E glasul d-lui Colonel Anastasiu, comandantul brigadei 21 de infanterie, care se îndreaptă către oșteni pentru a le arăta însemnătatea zilei de azi.

D-le General, frați Români, Camarazi!

Astăzi serbăm a 59 aniversare a zilei de 24 Ianuarie 1859.

Sărbătoarea aceasta se numește, după cum știți, „Unirea Principatelor” și este pentru noi, Românii din Regat în special și pentru neamul românesc de pretutindeni, cea mai mare zi de sărbătoare națională.

După 16 sute de ani de frământări necontenite, pentru alcătuirea unei țări cu viață națională pe pământul străbun al Daco-Romanilor, după 16 veacuri de suferințe îndurate atât de la invaziunile barbare și de la dușmanii cotropitori ai acestui însângerat pământ, cât și mai ales de la noi înșine, din cauza zăzaniilor, pizmelor și certelor meschine dintre